

УДК: 37:17.02 – 057.875

А.О. Агаркова МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧАСТИНА ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ

ДЗ «Луганський державний медичний університет»

Моральне виховання є необхідною частиною загальнокультурного розвитку особистості. Особливого значення отримує моральне виховання в становленні особистості майбутнього лікаря. Методи морального виховання – це шляхи та засоби реалізації завдань та змісту морального виховання, вони визначаються ціллю, змістом, етичною системою, в межах якої здійснюється виховання (І.П. Підласий, І.Ф. Харламов, І.С. Мар'єнко).

В педагогічній та психологічній літературі представлено різні підходи в класифікації методів морального виховання. В залежності від характеру та тривалості методи морального виховання підрозділяють на масові форми, групові зі змінним составом, кружкові та індивідуальні, але кінцевою ціллю є виховання кожної окремої особистості. І.С. Мар'єнко визначав такі групи методів: методи привчання та вправи, стимулювання, гальмування, самовиховання, керівництва, пояснювально-репродуктивні та проблемно-ситуативні.

Вправи забезпечують виробку та закріплення навичок; переконання націлено на формування етичних понять, принципів, ідеалів; проблемно-ситуативні методи дозволяють активізувати, систематизувати, використовувати, оцінювати засвоєні знання та навички, тобто перевірити рівень сформованості моральності особистості.

І.Г. Шукина виділяє такі групи методів: методи формування свідомості (розповідь, диспут, пояснення, лекція, етична бесіда, доповідь, приклад, переконання, тощо), методи організації діяльності (вправа, доручення, ситуація), та методи стимулювання (змагання, покарання, заохочення).

В деяких роботах з виховання позитивний взірць розглядається як самостійний метод та компонент методів формування моральної свідомості та поведінки.

Таким чином, в науці існують різні класифікації методів виховання. Так, за характером впливу на особистість, виділяють переконання, вправу, заохочення, покарання.

За джерелом впливу: словесні, проблемно-ситуативні, методи привчання та вправ, методи стимулювання, гальмування, керівництва, самовиховання. За результатами впливу на особистість: методи, що впливають на моральні мотиви, відношення, ідеї, поняття, та методи, що впливають на звички і визначають поведінку. За направленістю розрізняють методи, що формують світогляд і здійснюють обмін інформацією, методи що організують та стимулюють діяльність, методи, які націлено на оцінку вчинків. Бінарні методи визначають як такі, що

утворюють пари методів: виховання та самовиховання. Бінарні методи мають інтелектуальну направленість (переконання – само переконання), визначають мотивації (стимулювання – мотивація), регулюють емоції (викликання – само викликання), вольові рішення (вимога – вправа), саморегуляцію (корекція – самокорекція поведінки), предметно-практичну сферу (виховуючі ситуації – соціальні прояви), екзистенційну сферу (метод дилем – рефлексія) (Л.Н. Седова, Н.П. Толстолицких).

В сучасній педагогіці та психології (діяльнісний підхід) окрему та досить суттєву роль відіграють новітні інтерактивні методи, деякою мірою запозичені в площині психології, які можна віднести до проблемно-ситуативних (за концепцією І.С. Маренко) або до методів організації діяльності (за І.Г. Шукиною): тренінг, гра (рольова, ділова, організаційно-діяльнісна), театралізація, круглі столи, мозкові штурми, аналіз ситуацій, розв'язання етичних дилем (Л. Кольберг), досвід «переживання нравственности» (В.С. Біблер), досвід співчуття та відповідальності (К. Гілліган), тощо.

Ділова гра відтворює реальні ситуації, що дозволяє досліджувати моральні якості людини в умовах, наближених до реальності. Рольові ігри мають на меті моделювання процесів морального виховання, організаційно-діяльнісних ігор є засобом колективного пошуку оптимальних рішень для складних етичних проблем.

В сучасній педагогіці особливо гострою є проблема визначення мети виховання через сучасну соціокультурну ситуацію. Розглядаючи проблему мети при вихованні майбутніх лікарів, ми вважаємо обумовленим вибір за мету виховання самостійно мислячої особистості, етичні цінності якої є особистісно осмисленими та інтеріоризованими загальнолюдськими та професійними, що виходять із альтруїстичного світогляду.

Традиційна програма виховання: інтелектуальне, моральне, трудове, фізичне, естетичне, – на сучасному етапі доповнена новими напрямками виховання – громадянське, правове, економічне, екологічне.

Традиційно зміст та методи морального або етичного виховання обумовлено світоглядом, системою цінностей, моральністю конкретного суспільства. Етичне професійне виховання доповнюється професійними нормами, кодексами, правилами визначеного фаху. Серед загальних завдань етичного або морального виховання можна виділити знання, вміння, навички суспільно верифікованої поведінки, розвиток моральних якостей особистості. Се-

ред найбільш розповсюджених якостей можна назвати: гуманізм, альтруїзм, чесність, толерантність, скромність, організованість, дисцип-

лінованість, відповідальність, почуття обов'язку та гідності, честі, повага до людини, працелюбність, патріотизм, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. **Марьенко И.С.** Основы процесса нравственно-го воспитания школьников / И. С. Марьенко. – М.: Просвещение, 1980. – 183 с.
2. **Нісімчук К., Нісімчук А.** Технології вихован-

ня: морально-етичний аспект: монографія / Нісімчук К., Нісімчук А. // Інститут педагогічних технологій. – Луцьк: Твердиня, 2009. — 180с

УДК: 811.161.1

Е.В. Антипенко

ЖАН КАЛЬВИН И ОБРАЗОВАНИЕ

Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля

Евангелист Ян Амос Коменский известен как отец «современного образования». Коменский был моравским епископом XVII. Мартин Лютер внёс большой вклад в распространение образования в странах, где его взгляды имели влияние, например, в Скандинавии. То же можно сказать и о Кальвине. Реферматора из Женевы можно считать фактическим отцом современного образования во многих странах. Кальвин оставил нам огромное наследие как в виде теоретических изысканий в сфере педагогики, так и в виде практического применения, результатом которого является Женевская академия, служившая образцом для многих первых колледжей и университетов.

Кальвин утверждал, что цель распространения образования – дать людям возможность познать Бога и прославить Его. Он писал: «Истинная человеческая мудрость заключается в познании Бога как Творца и как Искупителя». Исходя из этого, с чего должно начинаться образование? Оно должно начинаться со знакомства с первой книгой Божьей – Священным Писанием. Затем, когда мы усвоим, что всякая истина исходит от Бога, как учил Кальвин, мы должны также усвоить вторую истину, которая отрывается нам во второй книге Божьей – природе.

Кальвин также учил, что образование должно быть соотносимо с нравственностью. Кальвин, в отличие от Сократа, не утверждал, что знание – это добродетель. Он слишком хорошо понимал человеческую природу и греховность человеческого сердца, чтобы допускать, что знание само по себе может сделать людей лучше. Знание должно быть соединено с нравственными учениями Иисуса Христа.

Кальвин также очень строго относился к вопросу о том, кто должен нести ответственность

за обучение детей. Он объявил, что в Библии сказано чётко о том, что ответственность за обучение детей несут в конечном счёте сами родители, а не государство и не церковь, что контроль за качеством обучения должен быть обязанностью родителей. Библия говорит очень чётко о том, что ответственностью родителей является забота о том, чтобы их дети получили благочестивое воспитание. Писание учит, что дети есть дар от Бога. Их вверяют нам на малое время, и мы, как родители, несём ответственность за то, чтобы дать им благочестивое образование.

Благодаря такому вниманию к Священному Писанию, которое было распространено в странах, находившихся под наиболее сильным влиянием Кальвина и Лютера, качество образования в этих странах было выше. В начале этого столетия, до того как произошло размывание культурных границ, было проведено сравнение уровней грамотности в разных странах мира. В языческих странах, таких как Китай и Индия, где Священное Писание знает очень малая часть людей, уровень грамотности составляет от 0 до 20%. В странах с преимущественно римско-католическим мировоззрением этот уровень был намного выше: от 40 до 60%. При этом необходимо учесть, что в этих странах в течение многих веков не поощрялось самостоятельное чтение Библии. Там же, где самостоятельное чтение поощрялось, - в третьей группе стран преимущественно протестантского мировоззрения, - уровень грамотности составлял от 94 до 99%.

Идея образования для каждого ведёт своё происхождение непосредственно из Реформации, когда Библия снова стала отправной точкой для христианств.